

५०२

ज.ग. २२२

याज्ञिक

प्रायश्चित्त-स्मार्त

सर्वज्ञासिद्धि

६९८ प्रा १२९

①

अथ सर्वप्रायश्चित्तलिख्यते॥ विदशास्त्रनिपु
णब्राह्मणानां अग्रे ब्रह्मदंडं गोमिथुनं च परिक
ल्प्य ततः सर्वप्रायश्चित्तं कर्तुं गोमिथुननिष्कृयद्र
व्यं यथासंभवं सध्येभ्यः दातुमर्हमुक्तजे॥ ततः प्र
दक्षिणत्रयंकृत्वा समस्तं पदिति॥ पादपंकजं॥
सर्वायासविनिर्मुक्तैः कामक्रोधविवर्जितैः॥ भव
द्भिः शुद्धिकार्यं च संपाद्यं मे प्रसीदत॥ इति संप्राप्य॥
साष्टांगं प्रणं मेत॥ तेषां पुरत उपविश्य विप्रैः प्रष्ट

(2)

१
४ या

व्यः किं ते कार्ये वदस्माभिः किं वा मृगयसे द्विज ॥ तत्र
तो ब्रूहि तत्सर्वं सत्यं हि गतिरात्मना ॥ अस्माकं चैव
सर्वेषां सत्यमेव परं वक्तुं ॥ यदि चेद्रक्षसे सत्यं नि
यतं प्राप्यसे शुभं ॥ यद्येवमसि सत्येन न त्वं शुध्य
सि कर्हि चित् ॥ एतज्जन्म कृतं पापं जन्मांतरकृतं
च यत् ॥ प्रायश्चित्तमनुकृतुं दुर्गितान्यनुभूयंत
येत् ॥ अमुकगोत्रस्याऽमुकशर्मणः समजन्म १
प्रभृति अथ यावत्क्षानाक्षानका माका मसक
प्रायश्चित्तप्रभृति

(2A)

तत्र असकृत्कृतकाधिकवाचिकमानसिकसांसर्गिक
स्पृष्टास्पृष्टभुक्ताभुक्तापीतापीतसकलपातकअति
पातकउपपातकलघुपातकसंकरीकरणमलिनी
करणअपात्रीकरणजालिभ्रंशकरणप्रकीर्णकम
ध्येसंभावितपातकानामिश्रसार्थअनुग्रहं कृत्वा प्रा
यश्चिन्तयुपदिशंतुमन्त्रउपदिशामःआर्द्रवासः॥
ततःसर्वेधर्मविवेक्ताशोणहारःसकलादिजाः॥म
मदेहस्यसंशुद्धिकुर्वंतुद्विजसत्तमाः॥मयाकृतम

(3)

२

हाद्योरंशातमशातकिल्विषं॥ प्रसादः क्रियतामहं
शुभाशुभां प्रथमथा॥ पूज्यैः कृतपवित्रोहं भवेयं
द्विजसत्तमेः॥ इति पठित्वा॥ ततः पूर्वोक्ततिथौ॥
सर्वप्रायश्चित्तांगसम्पत्तौ पूजनं सभ्याऽनुवादक
पूजनं च कृत्वा॥ प्रयेदन्तिसरस्वत्येनमइति
चंदनादिपूजयेत्॥ नमोस्तनंतायेत्यनुवादकब्रा २
ह्मणचंदनपुष्पविपुलदक्षिणांदत्वातेन च आ
र्य॥ अमुकगोत्रस्याऽमुकशर्मणः तव जन्मप्र

(3A)

॥ इति अध्यावत्तज्ञानान्नित्यादि निरासार्थं सत्यैः
पर्वतुपदिष्टेषु १८० अक्षरं १० सार्धं ५५ अक्षरं ३०
अमुकप्रायश्चित्तेन प्रतिप्राजापत्येन निष्कयगुंजामा
त्रसुवर्णनिष्कयं प्रत्यासादात्तप्राच्योदीच्यांगस
हितेन आचोर्जेन नवबुद्धिर्न दिव्यतितेन त्वंकृतार्थे
मविंष्यसि इति निरुहः कृत्वा कृतार्थ इति स्मिः उल्लेखः ॥
ओं भवदनुग्रहः ॥ ततः आचम्य ॥ अमुकगोत्रस्यामु

(11)

3

कशर्मणः मम जन्म प्रभृति इत्यादि पातकानां निराम पूर्वकं
अस्मिन्काले मुख्यं असुखं प्रायश्चित्तान्यतमप्रत्याना
यद्वारा प्राच्योदीच्यांगसहितं यथाशक्तियथाकालं क० ॥
ततः यात्रिका निवृत्तप्रायश्चित्तं सुहृत्समासता विच० ॥ देवा
नाप्रत्यतिष्ठं तिलस्वाले प्रां वसां म्यहं ॥ क्षौरं कृत्वा ॥
शरीरं मुख्यं भस्म गोमयं नृनिकायं विधिवत् स्नानं
कृत्वा वस्त्रं परिधाय भस्मधारणं पवित्रपाणिः प्राणाना

3

(HA)

३

विष्णु

यम्यदेशकालो संकीर्त्य सर्वप्रायश्चित्तांगभूतं विष्णुपूज
नं विष्णुप्रादं आद्यगोदानं च करिष्ये । इदं विष्णुरिति मंत्रे
ण गंधादिं संपूज्य ॥ एते विष्णुर्महोपायः पापापहामहाविष्णु
प्रीत्यर्थं चतुर्णाम् । स्नानं स्नानं निष्कृयद्रव्यं यथासंभ
वं दातुमहामुत्सजे ॥ ४ ॥ रामं गौडिपठित्वा पापा
पहविष्णुप्रीत्यर्थं यथाशक्त्यं लं कृतां गायस्मै कस्मै ब्रा
ह्मणाय दातुमहामुत्सजे गोदानं निष्कृत्य वा संकल्प्य ॥ पुन
रायम्यप्राणाना यम्यतिथ्या द्यूया र्यपुण्यतिथौ ॥

आरब्धस्य

(5) सर्व प्रायश्चित्तांगत्वेन विहितं शालाहोमं सकल पाप क्ष
या र्थं ब्रह्म कूर्च होमं च तत्रेण कुरिष्ये ॥ स्पृष्टिलाद्यग्नि
ध्यानांते द्वे समिधौ गृहीत्वा चक्षुषी ॥ अग्निं । वायुं । सूर्यं ।
प्रजापतिं च एताः प्रधानदेवताः सप्तविंशति संख्या वृत्तेः
अष्टौ नर संख्याभिः आद्यादुत्तिभिः । यद्वा सप्तावृत्तैर
षाविंशति संख्याभिराज्यादुत्तिभिर्वा ॥ तथा ॥ पृथिवीं ।
विष्णुं । रुद्रं । ब्रह्माणं । अग्निं । सोमं । सूर्यं । प्रजापतिं
द्विः । अग्निः । स्विष्टकृतं । एताः एकैकया पंचगव्यादुत्त्या

(5A)

शेषेणस्विष्टकृतमित्यादिअज्यमासिन्यपंचगव्यंकृ
त्वा॥ गायत्र्यागोमुत्रं। गंधद्वारामितिगोमयं। आप्या
यस्येतिदुग्धं। दधिक्रावाइतिदधि। घृतंमिमिक्षइति
घृतंताम्रपात्रेरुत्यदेवस्यत्वेतिकुशोदकं प्रणवेनाऽलो
ठयमिमंज्य॥ ततःपर्यंनिकरगाद्याज्यभागंतंकृत्वा॥ ॐ
भूःस्वाहा॥ अग्नयइ० भुवस्वाहा॥ वायवइ० स्वस्वाहा॥ सूर्यो०
भूर्भुवस्वाहा॥ प्रजापतय० इत्यन्वाधानानुसारेणहोमंकृ
त्वावक्ष्यमाणरीत्यापंचगव्यहोमंकार्यं ॐ इराव
ब्रह्मकृचं गृहीत्वा

(67)

तीर्थेनु० मयूरेवेः स्वाहा॥ पृथिव्याइ० इदं विष्णु० स्वा० वि०॥
मानसोक्ते० महे स्वा० रुद्राये० ब्रह्मजज्ञानं० विवः स्वाहा
ब्रह्मणइ० ॐ अग्नये स्वा० अग्नयइ० सोमाय स्वा०
सोमाये० तत्सवितुर्वरेण्यं ब्रह्मणोऽस्य० ॐ स्वाहा प्रजा
पतयइ० ॐ भूर्भुवः स्वः प्रजापतय० ॐ अग्न
ये स्विष्टकृते स्वाहा॥ अग्नये स्विष्टतइ० ॥ एवं हुत्वा॥ आ
ज्यशेषेण स्विष्टकृतादिसमाप्य॥ ब्रतग्रहणं करिष्य
इति द्विजान्मृष्ट्वा कुरुष्वेत्यनुज्ञातः प्रणवेन सर्वं

(6A)

पि वेत् ॥ उदंउभुरवस्त्रिराचामेत् ॥ प्रकृतप्रायश्चित्तं सं
 कल्प्याऽनुसारेण ब्राह्मणेभ्यः दत्वा ॥ इति पूर्वंगहोमः ॥
 उत्तरांगानि कुर्यात् ॥ देशकालो संकीर्त्य ॥ प्रायश्चित्तं
 गलेन विहितं उत्तरांगानि कुर्यात् ॥ इति संकल्प्य पूर्वव
 स्त्वंडिलेऽग्निं प्रतिष्ठाप्य वायुं विधिना शालाहो
 मं कृत्वा ७ २८ कर्मशेषं समाप्योक्तप्रकारेण विदुमुं
 संपूज्य चतुर्णां ब्राह्मणां नमो आम निष्कृत्य वा संकल्प्य
 गवामंगेष्विति इदं उत्तरगोदानं निष्कृत्य द्रव्यं दद्यात् ॥

(7)

एवं प्रायश्चित्तं कृत्वा शस्त्रोपयोगं दत्तं नान्यपि कुर्यात्
तु ॥ इत्युत्तरांगहोमम् ॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com